

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

Staatsbosbeheer
H. Boeschoten
Hart van Brabantlaan 16
5038 JL TILBURG

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Postbus 19530
2500 CM Den Haag
mijn.rvo.nl

T 088-042 42 42
ffwet@rvo.nl

Onze referentie

Aanvraagnummer
FF/75C/2013/0313.toek.sh

Bijlagen

2

Datum 9 januari 2014
Betreft Toekenning ontheffing
Ruimtelijke ingrepen

Geachte heer Boeschoten,

Naar aanleiding van uw verzoek van 11 september 2013 en de aanvulling hierop van 7 november 2013, geregistreerd onder aanvraagnummer FF/75C/2013/0313, om een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet te krijgen, deel ik u het volgende mee.

Hierbij ontvangt u de ontheffing die u heeft aangevraagd, van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de kleine zonnedauw en de ronde zonnedauw, alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vinpootsalamander en het heideblauwtje, alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de waterspitsmuis, boomvalk, gladde slang, heikikker, levendbarende hagedis en de poelkikker.

De aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project "Hydrologische maatregelen Mariapeel & Grauwveen", gelegen in de gemeente Horst aan de Maas. Het project betreft het herstellen van een hydrologisch goede uitgangspositie voor herstel en ontwikkeling van hoogveenvegetaties in het Natura 2000-gebied Mariapeel. Daartoe zullen de volgende werkzaamheden worden uitgevoerd: kappen bos; aanbrengen kades; verhogen waterpeil; dempen, verondiepen en afdammen van waterlopen en kanaal; aanbrengen en verwijderen van stuwen en duikers, verwijderen van een dijk. Voor hetzelfde gebied is op 9 januari 2014 ontheffing verleend met kenmerk FF/75C/2013/0295.

Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 8 en 13, lid 1, van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de kleine zonnedauw (*Drosera intermedia*) en de ronde zonnedauw (*Drosera rotundifolia*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van das (*Meles Meles*), waterspitsmuis (*Neomys fodiens*), boomvalk (*Falco subbuteo*), havik (*Accipiter gentilis*), sperwer (*Accipiter nisus*), gladde slang (*Coronella austriacus*), levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*), de vinpootsalamander (*Lissotriton helveticus*) en het heideblauwtje (*Plebejus argus*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 9 en 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de heikikker (*Rana arvalis*) en de poelkikker (*Rana lessonae*).

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
9 januari 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0313

Overwegingen

Wettelijk kader

Beschermde soorten

De kleine zonnedauw en de ronde zonnedauw zijn beschermde inheemse plantensoorten als bedoeld in artikel 3, lid 1, van de Flora- en faunawet. De das en de waterspitsmuis zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder a, van de Flora- en faunawet. De boomvalk, havik en sperwer zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b, van de Flora- en faunawet. Voor vogels is alleen ontheffing nodig indien het nest valt onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Hieronder zal dit nader worden toegelicht. De gladde slang, heikikker, levendbarende hagedis, poelkikker en de vinpootsalamander zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder c, van de Flora- en faunawet. Het heideblauwtje is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 2, van de Flora- en faunawet. De gladde slang, heikikker en de poelkikker zijn tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, diersoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. De das, waterspitsmuis, de vinpootsalamander en het heideblauwtje zijn tevens opgenomen in bijlage 1, behorende bij het Besluit vrijstelling beschermde diersoorten en plantensoorten¹.

Verbodsbepalingen

Op grond van de artikelen 8 en 13, lid 1, van de Flora- en faunawet is het onder meer verboden om beschermde inheemse plantensoorten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen; te vervoeren en onder zich te hebben.

Op grond van de artikelen 9 en 11 van de Flora- en faunawet is het onder meer verboden om beschermde inheemse diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen; nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

¹ Besluit vrijstelling beschermde diersoorten (Stb. 2000, 525), laatstelijk gewijzigd bij Stb.2012, 615.

Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen

Tot voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet worden locaties gerekend waarin zich kraamkolonies, paarverblijven, overwinteringsplaatsen en verblijven van groepen mannetjes bevinden, afhankelijk van de soort. Essentiële migratie- en vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier ook onder. Daarnaast vallen ook tijdelijke, seizoensgebonden, verblijfplaatsen (bijvoorbeeld burchten) of standplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per exemplaar hieronder.

Afwijzing artikel 13, lid 1, van de Flora- en faunawet

U heeft ontheffing aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 13, lid 1, van de Flora- en faunawet voor zover dit het vervoeren en onder zich hebben van de kleine zonnedauw en de ronde zonnedauw betreft. U heeft hiervoor echter geen ontheffing van het betreffende artikel nodig, omdat het vervoeren valt onder artikel 8 van de Flora- en faunawet. Slechts als soorten niet binnen een redelijke termijn worden teruggeplaatst, heeft u ontheffing nodig van artikel 13, lid 1, van de Flora- en faunawet. Dit is hier niet het geval.

Afwijzing artikel 9 van de Flora- en faunawet

Uit de aanvraag blijkt dat ontheffing is aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 9 van de Flora- en faunawet, voor wat betreft het doden en/of verwonden van de poelkikker en de heikikker. Ontheffing voor het doden en verwonden is in casu niet nodig. Er worden door u voldoende maatregelen genomen om doden en verwonden te voorkomen. Deze zijn in de ontheffing opgenomen onder 'Zorgplicht'. Incidentele slachtoffers vallen niet onder de reikwijdte van artikel 9 van de Flora- en faunawet. Bovendien wordt gelet op de zorgplicht, genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet geen ontheffing verleend voor het doden en/of verwonden van de poelkikker en de heikikker.

Functionaliteit van de nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das, havik en de sperwer

De verbodsbepalingen worden enkel overtreden als de door dit artikel beschermde nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen hun specifieke functie niet meer naar behoren kunnen vervullen. De functionaliteit van deze beschermde nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen gaat dan door het uitvoeren van de werkzaamheden achteruit of wordt (volledig) aangetast. De nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen kunnen hierdoor niet meer dezelfde functie aan de beschermde diersoorten bieden als voorheen. Onder bepaalde omstandigheden kan het zelfs zo zijn dat aantasting van een - op zich zelf niet beschermd - gebied deze functionaliteit van de beschermde nest- of vaste rust- of verblijfplaats aantast en derhalve leidt tot overtreding van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Das

De das is in het plangebied aangetroffen. De das heeft diverse actief belopen dassenburchten, met een concentratie van dassenburchten en dassenactiviteit rond de Vossenheuvel binnen Horster Driehoek. Hiernaast heeft de das burchten in Driehonderd Bunders en op de dekzandrug in Mariaveen. In het voorjaar van 2013 zijn nog twee nieuwe dassenburchten ontdekt in het zuidelijke deel van Mariaveen. De das maakt gebruik van het plangebied als vaste rust- en verblijfplaats en als marginaal foerageergebied. De das gebruikt voornamelijk de landbouwgebieden binnen en buiten het plangebied als foerageergebied. Aantasting van foerageergebieden is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Zonder het nemen van mitigerende maatregelen worden door de werkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das beschadigd, vernield en verstoord.

Om de functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das te waarborgen, stelt u maatregelen voor zoals beschreven in bijlage 4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Onderzoek beschermde flora & fauna en natuurtoets' van september 2013. Deze zijn in de ontheffing opgenomen onder 'Zorgplicht'. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

Op of in de directe omgeving (tot 20 m.) van belopen, maar ook essentiële niet-belopen dassenburchten vindt geen boskap plaats.

De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen van de das komt niet in het geding. De betreffende burchtlocaties kunnen blijven functioneren, temeer omdat de burchten zelf, maar ook het foerageergebied niet wezenlijk worden/wordt aangetast. Als gevolg van de vernattingsmaatregelen worden met name de lage delen van het plangebied natter. De hoofdburchten komen voor op de hogere dekzandruggen. Habitats met optimale foerageerkwaliteiten (landbouwgronden aan weerszijden van het plangebied) worden als gevolg van de maatregelen niet natter. Na uitvoering van de werkzaamheden blijft er in en in de directe omgeving van de burchten voldoende geschikt foerageergebied beschikbaar voor de huidige populatie.

De door u voorgestelde (mitigerende) maatregelen tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden zijn voldoende om de versturende invloed van de werkzaamheden te beperken. Gezien de aard en de duur van de grootschalige kapwerkzaamheden zal verstoring van de das in zijn dagrust niet te voorkomen zijn. De das zal dan echter in zijn burcht blijven, waardoor er geen sprake is van verstoring van de burcht, daar deze niet wordt verlaten.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
9 januari 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0313

Door het uitvoeren van bovenstaande maatregelen wordt voorkomen dat er verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet overtreden worden. Een ontheffing is dan ook niet nodig.

Havik en sperwer

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en, voor zover het geen nestvlieders betreft, het grootbrengen van de jongen. In de context van artikel 11 van de Flora- en faunawet moet onder nest ook de inhoud en de functionele omgeving daarvan, voor zover het broedsucces van vogels daarvan afhankelijk is, worden begrepen. Daartoe zijn alle activiteiten begrepen die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Artikel 11 van de Flora- en faunawet is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken en gebruiken hun nest niet als vaste rust- of verblijfplaats. Dergelijke nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen niet de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Nesten van de boomvalk, havik en sperwer vallen ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Deze nesten zijn daarom, voor zover ze niet permanent verlaten zijn, jaarrond beschermd. Derhalve is, bij overtreding van de verbodsbepalingen, ontheffing nodig van artikel 11 van de Flora- en faunawet met betrekking tot de vaste rust- of verblijfplaatsen van deze soorten.

De havik en de sperwer zijn het plangebied aangetroffen. Er zijn twee nesten van de havik aangetroffen in deelgebied Driehonderd Bunders. In Mariapeel zijn twee territoria vastgesteld van de sperwer.

Zonder het nemen van mitigerende maatregelen worden door de werkzaamheden nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen van de havik en de sperwer beschadigd, vernield en verstoord. Om de functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de havik en de sperwer te waarborgen, stelt u maatregelen voor zoals beschreven op in bijlage 4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Onderzoek beschermde flora & fauna en natuurtoets' van september 2013. Deze zijn in de ontheffing opgenomen onder 'Zorgplicht'.

Door het uitvoeren van bovenstaande maatregelen, namelijk werken buiten de broedperiode en het niet aantasten van de nestbomen, wordt voorkomen dat er verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet overtreden worden. Een ontheffing is dan ook niet nodig.

Voor de boomvalk is wel ontheffing nodig, zie de onderbouwing verder in dit besluit.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
9 januari 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0313

Conclusie das, havik en sperwer

Dit houdt in dat het toegestaan is bovenstaande werkzaamheden zonder ontheffing uit te voeren, mits de in dit besluit genoemde maatregelen worden uitgevoerd.

Dit besluit geldt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen. Dit besluit geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in dit besluit zelf niet anders is aangegeven.

U dient direct contact op te nemen met Dienst Regelingen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als beoordeeld bij dit besluit noodzakelijk zijn. Als u de maatregelen zoals genoemd in dit besluit niet uitvoert, heeft u (mogelijk) toch ontheffing van de Flora- en faunawet nodig.

Als u toch een ontheffing nodig heeft voor een vogelsoort dient u voor het verkrijgen van deze ontheffing voor het project een belang, genoemd in de Vogelrichtlijn, aan te tonen. Indien dit belang niet kan worden aangetoond, wordt de aanvraag afgewezen en mag u het project niet uitvoeren. De belangen genoemd in de Vogelrichtlijn zijn:

- De volksgezondheid en de openbare veiligheid.
- Veiligheid van het luchtverkeer.
- In belang van de bescherming van flora en fauna.

Daarnaast wijs ik u erop dat als u afwijkt van de maatregelen zoals genoemd in dit besluit, zonder ontheffing of goedkeuring aan te vragen, u zeer waarschijnlijk in overtreding bent van de Flora- en faunawet. Ik kan dan door bestuursrechtelijke dwang toe te passen de strijdige situatie alsnog beëindigen. Dat kan betekenen dat een last onder dwangsom wordt opgelegd, of dat bestuursdwang wordt toegepast. Ook kunnen strafrechtelijke sancties worden opgelegd. Dit kan in uw geval betekenen dat de werkzaamheden ten behoeve van bovengenoemd project geheel of gedeeltelijk worden stilgelegd totdat weer wordt voldaan aan het bij of krachtens de Flora- en faunawet bepaalde.

Ontheffing

Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt voor soorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn, de Vogelrichtlijn en bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen. De belangen waarnaar verwezen wordt, zijn genoemd in artikel 2, lid 3 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

Instandhouding van de soorten

Kleine zonnedaauw en ronde zonnedaauw

De kleine zonnedaauw en de ronde zonnedaauw zijn in het plangebied aangetroffen. De kleine zonnedaauw komt voor in de hoogveenputtencomplexen in Mariaveen en langs de westoever van Het land van Van Bommel. Tevens is de kleine zonnedaauw waargenomen langs een wandelpad in het zuidelijk deel van Mariaveen. De ronde zonnedaauw komt ook voor in de hoogveenputtencomplexen in Mariaveen. De soort is tevens aangetroffen op de oever van een poel in het zuidelijke deel van Mariaveen, aan de oostzijde van Mariaveen en op de oever van een sloot parallel aan het spoor in de Kanaalzone. Door de werkzaamheden kunnen groeiplaatsen van de kleine zonnedaauw en de ronde zonnedaauw worden beschadigd en vernield.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soorten tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in bijlage 4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Onderzoek beschermde flora & fauna en natuurtoets' van september 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

Mogelijk kunnen enkele exemplaren van de kleine en ronde zonnedaauw worden beschadigd. Om dit te voorkomen worden deze exemplaren uitgestoken, verplaatst en herplant op een geschikte locatie buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. De soorten komen massaal voor binnen het plangebied. Ook na uitvoering zullen de kleine en ronde zonnedaauw geen negatieve effecten ondervinden van de vernatting van het gebied. De kleine zonnedaauw en de ronde zonnedaauw behoren tot de kenmerkende flora van hoogveenvegetaties en zullen naar verwachting uitbreiden tengevolge van het verbeteren van de standplaatscondities in de nu nog ongeschikte veenvegetaties. De gunstige staat van instandhouding van de kleine zonnedaauw en de ronde zonnedaauw komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis is in het plangebied aangetroffen. Er zijn waarnemingen gedaan van de waterspitsmuis binnen het deelgebied Mariaveen en langs de Helenavaart. De meeste wateren in Mariaveen aangrenzend aan dekzandruggen, langs peelbanen en zandpaden zijn geschikte biotopen voor de waterspitsmuis. De soort komt voor in de oeverzone van watergangen en vennen binnen de kerngebieden van Mariaveen. Delen van het plangebied fungeren als voortplantings-, overwinterings- en foerageergebied voor de waterspitsmuis. Aantasting van foerageergebieden is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de waterspitsmuis worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in bijlage 4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Onderzoek beschermde flora & fauna en natuurtoets' van september 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
9 januari 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0313

De functionaliteit van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de waterspitsmuis wordt niet gegarandeerd. Daarvoor verdwijnt er tijdens het project te veel lengtes aan oevers. De soort is echter een mobiele soort die zich makkelijk verplaatst. Hoewel tijdens de uitvoering oeverlengtes verloren gaan, zullen geschikte habitats langs overgebleven oevers uitbreiden door vernatting en het opzetten van het peil. Droogvallende greppels zullen (langer) water blijven vasthouden. Tevens worden delen van de huidige beboste oevers geschikter na uitvoering van de kapwerkzaamheden (groter voedselaanbod). Als gevolg van de maatregelen neemt het leefgebied in kwaliteit toe. Na uitvoering van de maatregelen zal de populatie waterspitsmuizen binnen het plangebied naar alle waarschijnlijkheid toenemen. De gunstige staat van instandhouding van de waterspitsmuis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Boomvalk

De boomvalk is in het plangebied aangetroffen. In de Mariapeel is een territorium vastgesteld van de boomvalk. In deelgebied Grauwveen is een actuele verblijfplaats. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de boomvalk worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in bijlage 4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Onderzoek beschermde flora & fauna en natuurtoets' van september 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

De huidige verblijfplaats van de boomvalk in het deelgebied Grauwveen zal verdwijnen. De functionaliteit van het nest en vaste rust- en verblijfplaatsen van de boomvalk wordt niet gegarandeerd. Van te voren worden geen nieuwe nestplaatsen aangeboden. Alternatieve nestplaatsen in de directe omgeving zijn echter voldoende voorhanden in de vorm van oude kraaiennesten. Boskap en vernatting zal de kwaliteit van het functioneel leefgebied van boomvalk doen toenemen als gevolg van een verbeterd voedselaanbod (libellen). Na uitvoering van de werkzaamheden blijft er in en in de directe omgeving van het plangebied voldoende geschikt foerageergebied beschikbaar voor de huidige populatie. De gunstige staat van instandhouding van de boomvalk komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Gladde slang en levendbarende hagedis

De gladde slang en de levendbarende hagedis zijn in het plangebied aangetroffen. De Mariapeel is één van de weinige, maar van oudsher bekende, vindplaatsen van de gladde slang. De soort is het meest waargenomen in zomerbiotopen langs verschillende zandpaden in het deelgebied Mariaveen. Daarnaast zijn er sporadische waarnemingen in de Driehonderd Bunders en in Horster Driehoek. Winterbiotopen van de gladde slang zijn lastig te inventariseren en daarmee niet bekend, maar worden verwacht in de peelbanen, dijkjes, zandruggen binnen een straal van enkele honderden meters rondom de zomerbiotopen. In het gehele plangebied moet tijdens de uitvoering van de werkzaamheden rekening worden gehouden met de aanwezigheid van de levendbarende hagedis. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gladde slang en de levendbarende hagedis worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soorten tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in bijlage 4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Onderzoek beschermde flora & fauna en natuurtoets' van september 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

Vooraf zorgt u niet voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van de gladde slang en de levendbarende hagedis. De functionaliteit van vaste rust- en verblijfplaatsen van de gladde slang en levendbarende hagedis wordt niet gegarandeerd. Binnen het actuele leefgebied van de gladde slang blijven stronken van gekapte bomen tot maximaal 20 cm boven maaiveld gehandhaafd. Er blijven dan ook voldoende alternatieven aanwezig voor de soorten. Na uitvoering van de maatregelen blijft er voldoende winterbiotoop beschikbaar voor de gladde slang en de levendbarende hagedis. De soorten blijven dan ook binnen het plangebied aanwezig. De gunstige staat van instandhouding van de gladde slang en de levendbarende hagedis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Heikikker en poelkikker

De heikikker en de poelkikker zijn in het plangebied aangetroffen. De heikikker is waargenomen in vrijwel alle deelgebieden binnen het plangebied, maar in Mariaveen is de hoogste dichtheid aan waarnemingen. Hierbij dienen de vele vennen, maar ook watergangen, als voortplantingshabitat en de hogere vorstvrije delen (dekzandruggen, wallen langs kanalen) als overwinteringshabitat. De poelkikker is in vrijwel het gehele plangebied aangetroffen en komt algemeen verspreid voor. De hoogste concentratie van waarnemingen is in de vele vennen in Horster Driehoek, Driehonderd Bunders en Mariaveen, enkele poelen langs het zandpad in Mariaveen en de hoofdwijk tussen Horster Driehoek en Driehonderd Bunders. De wateren worden gebruikt als voortplantingsbiotoop. De bossen en droge delen in het terrein zijn in gebruik als landbiotoop. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de heikikker en de poelkikker worden beschadigd, vernield en verstoord.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
9 januari 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0313

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soorten tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in bijlage 4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Onderzoek beschermde flora & fauna en natuurtoets' van september 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
9 januari 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0313

De functionaliteit van voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen van de heikikker en de poelkikker wordt niet gegarandeerd. Door de uitvoering, waaronder het dempen en verondiepen van greppels en sloten, worden voortplantingswateren vernietigd. Er is echter voldoende voortplantingswater voorhanden om het verlies van voortplantingswateren op te vangen. De meeste greppels en sloten liggen aansluitend aan vennen en plassen waar géén maatregelen worden getroffen. Door de vernattingsmaatregelen blijven de resterende greppels en sloten langer waterhoudend wat nieuw voortplantingsbiotoop oplevert. Tevens wordt er landhabitat tijdelijk aangetast door grootschalige ingrepen als het kappen van bossen. Winterverblijfplaatsen worden aangetast, omdat er in de winter wordt gewerkt. Echter, om de circa 50 meter blijven solitaire of groepjes bomen staan en blijven bossen op dekzandruggen verspreid door het gebied gehandhaafd. Er blijft ruim voldoende landhabitat voor de heikikker en de poelkikker om te foerageren en te overwinteren. De hoeveelheid exemplaren van de heikikker en de poelkikker in het plangebied en de directe omgeving is stijgend. Beide kikkersoorten hebben in de Peelvenen een belangrijk kerngebied, waardoor bij een eventuele lokale achteruitgang van de populatie aanvulling plaats vindt door exemplaren uit andere deelgebieden of de Deurnese Peel. Tevens neemt door de geplande werkzaamheden de kwaliteit van de voortplantingswateren in het plangebied toe. De gunstige staat van instandhouding van de heikikker en de poelkikker komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Vinpootsalamander

De vinpootsalamander is in het plangebied aangetroffen. De vinpootsalamander is voornamelijk aangetroffen in poelen en sloten langs de zandpaden in het zuidelijk deel van Mariaveen. De poelen en sloten waar de soort voorkomt drogen snel op. Tevens komen in de poelen die langer waterhoudend zijn de Amerikaanse hondvis voor. Het vermoeden is dat door de hoge predatiedruk van de Amerikaanse hondvis succesvolle voortplanting van de vinpootsalamander beperkt blijft. De populatie van de vinpootsalamander in het gebied staat onder druk. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vinpootsalamander worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in bijlage 4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Onderzoek beschermde flora & fauna en natuurtoets' van september 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

De meeste voortplantingswateren van de vinpootsalamander worden door de werkzaamheden niet aangetast. Behalve een diepe sloot ten oosten van het Biologische station langs het zandpad die wordt gedempt. Door het aanleggen van vervangend voortplantingswater dat moet functioneren voorafgaand aan het dempen van de sloot blijft er ten alle tijden voldoende voortplantingswater voorhanden. Tevens wordt er landhabitat aangetast door ingrepen als het kappen van bossen. Om de ca. 50 meter blijven solitaire of groepjes bomen staan en blijven bossen op dekzandruggen verspreid door het gebeid gehandhaafd. Er blijft ten alle tijden voldoende landhabitat voor de vinpootsalamander om te foerageren en te overwinteren. De functionaliteit wordt dan ook gegarandeerd. Door de geplande werkzaamheden neemt de kwaliteit van de voortplantingswateren in het plangebied zelfs toe.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
9 januari 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0313

Echter, ondanks deze maatregelen wordt door het realiseren van de werkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vinpootsalamander verstoord. Immers, de vinpootsalamander wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken. Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de vinpootsalamander derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de vinpootsalamander wel in de omgeving aanwezig blijft komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding. De gunstige staat van instandhouding van de vinpootsalamander komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing is dan ook een aanvullen voorschrift opgenomen.

Heideblauwtje

Het heideblauwtje is in het plangebied aangetroffen. Het heideblauwtje komt voor in de deelgebieden Mariaveen (verspreid op heides langs de zandpaden) en Horster Driehoek (ten zuiden van de Vossenheuvel) en op de drogere heides op en langs de dekzandruggen in het plangebied. Tevens is er een waarneming (2013) van het heideblauwtje in het zuidelijk puttencomplex van het deelgebied Mariaveen. Het plangebied is voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats voor het heideblauwtje. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van het heideblauwtje worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in bijlage 4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Onderzoek beschermde flora & fauna en natuurtoets' van september 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende. De functionaliteit van actueel leefgebied van het heideblauwtje komt door het treffen van mitigerende maatregelen niet in het geding. De door u voorgestelde (mitigerende) maatregelen tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden zijn voldoende om de versturende invloed van de werkzaamheden zo veel mogelijk te minimaliseren.

Na uitvoering van de werkzaamheden blijft er in en in de directe omgeving van het plangebied voldoende geschikt leefgebied beschikbaar voor de huidige populatie. Op langere termijn zijn er zelfs positieve effecten te verwachten als gevolg van de vernatting. Enkele flanken van dekzandruggen worden vochtiger door inundatie. Het heideblauwtje zal profijten hebben van vernatting langs de randen; zij is gebaat bij een verhoging van het gradiënt van droog naar nat door toename van plantensoorten en structuur van de vegetatie.

Vooraf zorgt u voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van het heideblauwtje.

Echter, ondanks deze maatregelen wordt door het realiseren van de werkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van het heideblauwtje verstoord. Immers, het heideblauwtje wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken. Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van het heideblauwtje derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar het heideblauwtje wel in de omgeving aanwezig blijft komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding. De gunstige staat van instandhouding van het heideblauwtje komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Belang van de ingreep

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van de belangen: 'de bescherming van flora en fauna' en 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'.

Voor vogels kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Vogelrichtlijn. Het door u aangedragen belang 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' is niet genoemd in de Vogelrichtlijn. De aanvraag is daarom ten aanzien van de boomvalk uitsluitend beoordeeld op grond van het belang 'de bescherming van flora en fauna'.

Voor het Natura 2000-gebied 'Deurnsche Peel & Mariapeel' zijn verschillende doelen opgelegd, met name om het hoogveen te behouden en de hydrologische terreincondities te herstellen. Onderhavig project geeft daar uitvoering aan. Deze doelen heeft het Ministerie van EZ opgelegd om te voldoen aan internationale verplichtingen voor het duurzaam behoud en uitbreiding van hoogveen in Europa.

Gelet op het voorgaande en de onverminderde actualiteit van de naar voren gebrachte omstandigheden ben ik van oordeel dat de belangen 'de bescherming van flora en fauna' en 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' voldoende onderbouwd zijn om de negatieve effecten op de das, waterspitsmuis, boomvalk, voor deze soort alleen voor wat betreft 'de bescherming van flora en fauna', gladde slang, heikikker, levendbarende hagedis, poelkikker, vinpootsalamander en het heideblauwtje die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, rechtvaardigen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
9 januari 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0313

Andere bevredigende oplossing

Het project is locatiegebonden. De locaties van de maatregelen zijn gebonden aan natuurlijke laagtes, dekzandruggen en in het gebied voorkomende cultuurtechnische elementen als kanalen, sloten en kades. Er zijn geen alternatieve locaties voor het uitvoeren van de maatregelen. Als de werkzaamheden niet worden uitgevoerd, dan worden de instandhoudingdoelen niet gehaald. Voor de meeste soorten wordt het gebied na de werkzaamheden beter. Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning wordt schade aan de das, waterspitsmuis, boomvalk, gladde slang, heikikker, levendbarende hagedis, poelkikker, vinpootsalamander en het heideblauwtje zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is het voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Zorgplicht

Voor de soorten waarvoor ik u ontheffing verleen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorschriften. Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde diersoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Vogels

U dient gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Conclusie

Gelet op het voorgaande verleen ik u ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

De ontheffing en de voorschriften treft u hierbij aan.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen. Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl. Om in te loggen heeft u uw gebruikerscode en wachtwoord nodig, voor de ondertekening een TAN-code. Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
9 januari 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0313

Bij het indienen van een digitaal bezwaarschrift vragen wij u naar een aantal gegevens uit deze brief. Maakt u schriftelijk bezwaar, vermeld in uw bezwaarschrift dan in ieder geval onze referentie en de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt. U vindt dit nummer in de rechter kantlijn in deze brief.

Op mijn.rvo.nl vindt u meer belangrijke informatie over het digitaal en schriftelijk indienen van een bezwaarschrift.

Meer informatie

Heeft u nog vragen, kijk dan op onze website mijn.rvo.nl. Of bel ons: 088 042 42 42 (lokaal tarief).

Met vriendelijke groet,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Wim Lauwerijssen
Teammanager Vergunningen

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van de heer H. Boeschoten namens Staatsbosbeheer,
op 11 september 2013 en de aanvulling hierop van 7 november 2013

gelet op artikel 75, lid 3, van de Flora- en faunawet

Verleent de Staatssecretaris¹ van Economische Zaken hierbij aan:

Naam: Staatsbosbeheer

Adres: Hart van Brabantlaan 16

Postcode en woonplaats: 5038 JL TILBURG

Ontheffing FF/75C/2013/0313 voor het tijdvak van: 9 januari 2014 tot en met 1 juli 2016

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de kleine zonnedauw (*Drosera intermedia*) en de ronde zonnedauw (*Drosera rotundifolia*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het verstoren van nesten, hopen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vinpootsalamander (*Lissotriton helveticus*) en het heideblauwtje (*Plebejus argus*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van nesten, hopen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de waterspitsmuis, (*Neomys fodiens*), boomvalk (*Falco subbuteo*), gladde slang (*Coronella austriacus*), heikikker (*Rana arvalis*) en de levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) en de poelkikker (*Rana lessonae*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project "Hydrologische maatregelen Mariapeel & Grauwveen", gelegen ten noorden van Helenaveen en ten zuiden en oosten van Griendtsveen, in de gemeente Horst aan de Maas. Het plangebied omvat de natuurgebieden Mariapeel, Grauwveen, Horster Driehoek, Driehonderd Bunders, Kanaalzone en een aantal aangrenzende landbouwgebieden, één en ander zoals is weergegeven in figuur 1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Onderzoek beschermde flora & fauna en natuurtoets" van september 2013.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.

¹ Krachtens de wettekst is de Minister bevoegd tot het afgeven van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Op basis van de portefeuilleverdeling tussen de Minister van EZ en de Staatssecretaris van EZ is deze bevoegdheid belegd bij de Staatssecretaris.

3. Staatsbosbeheer (hierna te noemen: de ontheffinghouder) dient onverwijld contact op te nemen met Dienst Regelingen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Dienst Regelingen te zenden.

Specifieke voorschriften

7. U dient de maatregelen zoals genoemd in bijlage 4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Onderzoek beschermde flora & fauna en natuurtoets' van september 2013 (bijlage 2 bij dit besluit) uit te voeren, met in achtneming van onderstaande voorschriften.
8. U geeft aan rekening te houden met de kwetsbare perioden van de betreffende soorten. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige² op het gebied van planten, zoogdieren, roofvogels, amfibieën, reptielen en vlinders.
9. Er dient voor de vinpootsalamander een vervangend voortplantingswater te worden aangelegd, voorafgaand aan het dempen van de diepe sloot. Het nieuw aan te leggen voortplantingswater dient functioneel te zijn voordat de sloot wordt gedempt.

Zorgplicht

Ik wijs u er op dat u op grond van artikel 2 van de Flora- en faunawet de maatregelen genoemd in voorschrift 7 in acht dient te nemen.

10. U dient ten aanzien van de das, havik en sperwer, en het voorkomen van het doden en verwonden van de heikikker en de poelkikker de maatregelen zoals genoemd in bijlage 4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Onderzoek beschermde flora & fauna en natuurtoets' van september 2013 (bijlage 2 bij dit besluit) uit te voeren.
11. Bestaande voortplantingswateren van de vinpootsalamander dienen vanaf mei tot na de uitvoering (maar maximaal tot oktober) te worden afgeschermd met een hard en glad plastic scherm rondom de poel. Aan de zijde van de poel dienen vangemmers tegen het scherm geplaatst te worden die gedurende het actieve seizoen minimaal 2 keer per week worden geïnspecteerd. Gevangen dieren dienen overgezet te worden naar geschikte locaties buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

² Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

Overige voorschriften

12. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van planten, zoogdieren, roofvogels, amfibieën, reptielen en het heideblauwtje.
13. U dient uw ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.
14. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
15. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, zeker vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag indienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
16. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Postbus 19530, 2500 CM Den Haag.

Den Haag, 9 januari 2014

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Wim Lauwerijssen
Teammanager Vergunningen